

Til skolen

Rundskriv S 08-2017

Oslo, 3. april 2017

(Folkehøgskoleforbundets lokallag og IF-skolene mottar samme rundskriv)

Spørsmål om videreutdanning for lærere i folkehøgskolen som følge av endringer i kompetansekrav i opplæringsloven

Krav til kompetanse til lærer er skjerpet i opplæringsloven. I forskriftene til folkehøgskoleloven §15 heter det at den som tilsettes som lærer i folkehøgskolen, må fylle kravene til kompetanse i opplæringsloven. Vi får derfor av og til spørsmål om hvordan endringene i opplæringsloven eventuelt påvirker lærere i folkehøgskolen og om hvorfor lærere i folkehøgskolen ikke har adgang til videreutdanningsinnsatsen som gjøres for å opp-kvalifisere lærere i grunnopplæringen.

Krav til kompetanse for å kunne ansettes som lærer

I opplæringsloven er det to krav til kompetanse - krav til kompetanse for å kunne ansettes som lærer, og krav til undervisningskompetanse i de fag man underviser i. Fra 2017 er lærerutdanningen en master (5 år). Men uansett når man tok allmennlærerutdanningen og hvor lang denne var på det tidspunktet man tok den, så tilfredsstillers krav til kompetanse i forhold til å ha godkjent allmennlærerutdanning for å bli ansatt i offentlig og privat skole (ansettelseskompetanse). På dette punktet er det derfor ikke krav til lærere med tidligere godkjent og kortere allmennlærerutdanning om å ta videreutdanning for å kunne ansettes. På sikt vil alle nye godkjente allmennlærere ha master som minimum.

Krav til undervisningskompetanse

Det andre forholdet går på krav om minimumskompetanse for å undervise i ulike fag (undervisningskompetanse). Det er f.eks. krav om minst 60 relevante studiepoeng i basisfagene norsk, samisk, norsk tegnspråk, matematikk og engelsk for å kunne undervise i disse fagene på ungdomstrinnet (30 studiepoeng for de samme fagene for barnetrinnet – for videregående opplæring gjelder 60 relevante studiepoeng for alle fag unntatt prosjekt til fordypning). Kravet er gjort gjeldende fra 1.8.2015. Skoler og lærere som mangler denne undervisningskompetansen har frist til 1.8.2025 til å ta nødvendig videreutdanning.

Videreutdanning for lærere i grunnutdanningen

Stimuleringstiltakene gjennom videreutdanningstilbudene i 'Kompetanse for kvalitet' i grunnopplæringen har som sentral målsetting å bidra til at de nye kompetansekravene kan oppfylles. Strategien er en frivillig ordning og legger opp til at alle lærere (i grunn- og videregående opplæring) som mangler kompetanse i henhold til de nye kompetansekravene, skal få tilbud om nødvendig videreutdanning i løpet av en overgangsperiode på 10 år. Dette er bakgrunnen for den avtalen som er inngått mellom regjeringen (staten), arbeidsgiverne (f.eks. KS) og lærerorganisasjonene (f.eks. Utdanningsforbundet) om støtte til

skolene og lærerne for å ta nødvendig videreutdanning. Samtidig er det reservert ca 5000 studieplasser ved de pedagogiske høyere utdanningsinstitusjonene for denne videreutdanningen, fortrinnsvis i basisfagene i grunnopplæringen.

Hvorfor folkehøgskolelærere ikke er med

Folkehøgskolene er ikke del av den obligatoriske grunnutdanningen og er derfor ikke med i videreutdanningssatsningen under 'Kompetanse for kvalitet'. Derfor har folkehøgskolelærere heller ikke anledning til å søke seg til videreutdanningstilbudene under denne satsningen (via påmeldingsportalen til U.dir). Det vil også være urimelig å kreve at en folkehøgskole skal være ansvarlige for videreutdanning i fag skolen ikke tilbyr, for å kompensere for eventuell manglende undervisningskompetanse i basisfag hos lærer med tanke på en eventuell framtidig ansettelse i grunnopplæringen.

Utfordring for enkelte

I de tilfellene at lærer som er ansatt i folkehøgskolen planlegger å søke seg til grunnopplæringen og undervise i basisfagene, men ikke har minimum kompetanse etter nye opplæringslov (f.eks. 60 studiepoeng i aktuelle fag i ungdomsskolen), kan det oppstå problemer. I slike tilfeller vil lærer med godkjent allmennlærerutdanning fra tidligere, tilfredsstillende krav til ansettelseskompetanse, men ikke undervisningskompetanse, og vil derfor i praksis vanskelig kunne ansettes av ny arbeidsgiver. For lærere med slike planer er det viktig at de kan bli med på videreutdanningstilbudet under «Kompetanse for kvalitet» eller tilsvarende. Hvis ikke, må de selv sørge for nødvendig videreutdanning som tilbys innen ordinær høyere utdanning for å bli ansatt, evt. bli ansatt i grunnopplæringen og komme inn under satsningen «Kompetanse for kvalitet».

Siden videreutdanningssatsningen under 'Kompetanse for kvalitet' kun kommer de lærere til gode som allerede er ansatt i grunnopplæringen og har en godkjent allmennlærerutdanning vil også en del andre lærere som ikke er i jobb eller ansatt i grunnopplæringen stå utenfor videreutdanningssatsningen. Stortinget har derfor bedt regjeringen om å legge til rette for at utdannede lærere som i dag jobber utenfor den obligatoriske grunnopplæringen, kan tilegne seg nødvendig kompetanse for å undervise i basisfagene. FHF og NKF er i kontakt med Utdanningsforbundet om dette.

Behov for etter- og videreutdanning i folkehøgskolen

Som i alle andre lærerjobber (og jobber i det hele tatt) er det behov for etter- og videreutdanning - også for ansatte i folkehøgskolene. Ansvar for å ha relevant undervisningskompetanse i de fag skolen tilbyr, hviler på skolen (arbeidsgiver), som skal ha og vedlikeholde kompetanseplaner og følge opp disse. Det hviler også et ansvar på den enkelte lærer om å holde seg faglig oppdater, konkretisert i den ubundne tiden i årsverket (j.fr. særavtalene). Gjennom organisasjonene i folkehøgskolen tilbys en rekke kurs og utviklingsprosjekt for å svare på noe av det folkehøgskolespesifikke behovet. Men siden folkehøgskolene faller utenfor de spesielle etter- og videreutdanningssatsningene i regi av det offentlige, har vi gjennom Folkehøgskolerådet nå bedt om en egen pott på kommende års statsbudsjett for etter- og videreutdanning for ansatte i folkehøgskolen.

Hilsen NKF

Tor Grønvik,
daglig leder

Arvid Kopperdal,
organisasjonskonsulent